

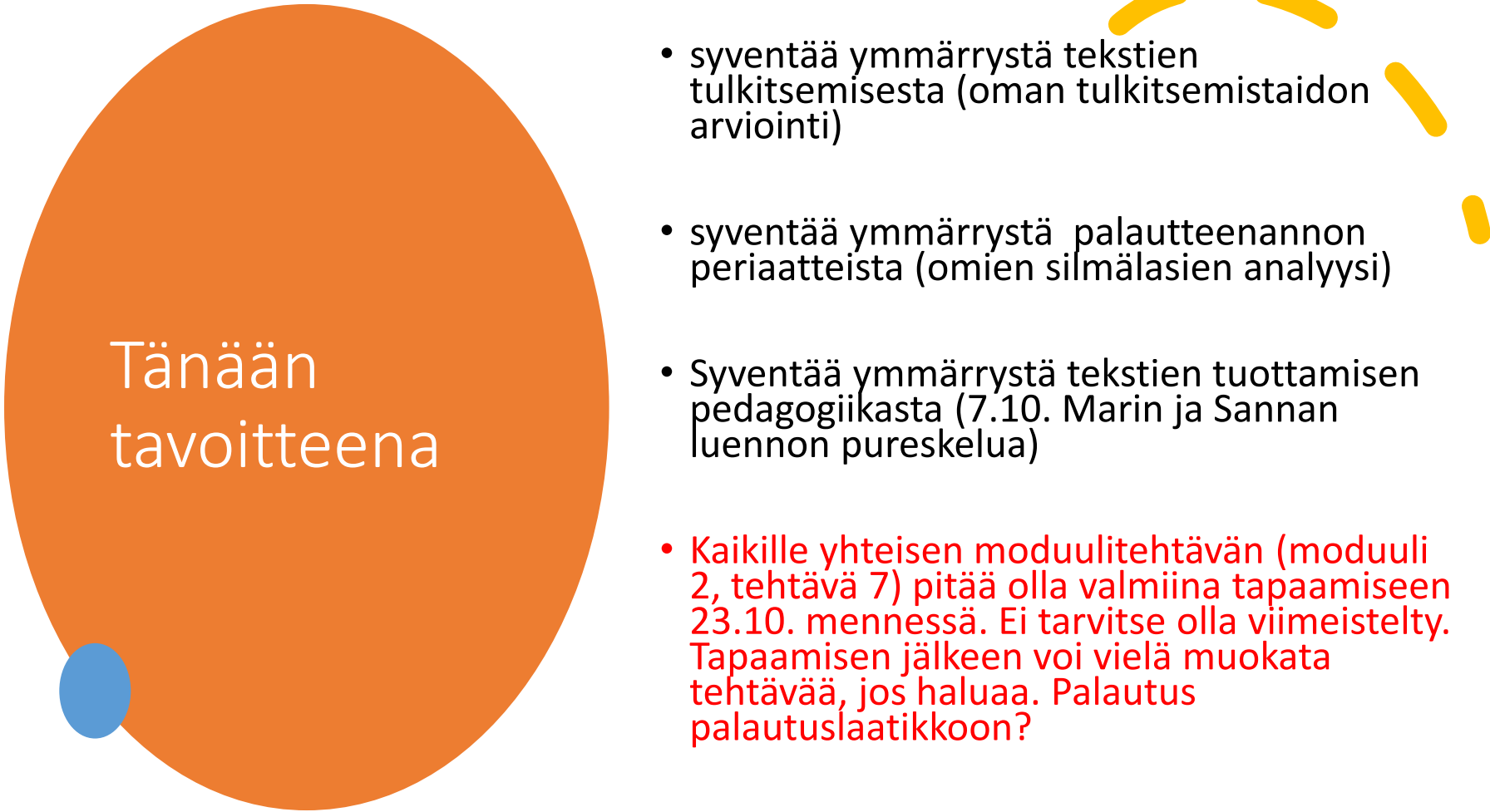
POMM1083

Suomen kielen ja kirjallisuuden pedagogiikka (5 op)

Tekstien tuottaminen - palaute
Päivi Torvelainen

Kuvat Pixabaystä

Tänään tavoitteena

- syventää ymmärrystä tekstien tulkitsemisesta (oman tulkitsemistaidon arviointi)
- syventää ymmärrystä palautteenannon periaatteista (omien silmälasien analyysi)
- Syventää ymmärrystä tekstien tuottamisen pedagogiikasta (7.10. Marin ja Sannan luennon pureskelua)
- Kaikille yhteisen moduulitehtävän (moduuli 2, tehtävä 7) pitää olla valmiina tapaamiseen 23.10. mennessä. Ei tarvitse olla viimeistelty. Tapaamisen jälkeen voi vielä muokata tehtävää, jos haluaa. Palautus palautuslaatikkoon?

Pedagoginen osaaminen
suomen kielessä ja kirjallisuudessa

Ymmärrys
oppiaineesta

osaat eritellä suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineen pedagogista kulttuuria sekä oppiaineen pedagogiikkaan liittyviä erilaisia, esimerkiksi ideologisia ja poliittisia, sidoksia sekä pedagogisia suuntauksia

kognitiivinen ja sosiaalinen lähestymistapa lukutaitoon, kirjallisuuden opetuksen lähestymistavat

osaat eritellä, arvioida ja tukea oppilaiden moninaisia tulkitsemisen taitoja monimediaisissa oppimisympäristöissä ja tukea niiden kehittymistä läpi alakoulun

Tekstien
tulkitsemistaitojen
pedagogiikka

Monilukutaito eri oppiaineissa ja niitä yhdistävänä tekijänä: ymmärrät suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineen erityisluonnetta sisältö- ja välineaineena sekä osaat jäsentää kielen ilmiötä ja ohjata monilukutaidon kehittymistä eri oppiaineissa sekä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa

Monilukutaidon
pedagogiikka

osaat ohjata oppijoita käyttämään metakognitiivisia strategioita taitojensa kehittämisessä (esim. oppimisen suunnittelua, oppimisen ja ymmärryksen kehittymisen seuraamista ja hallinnoimista, työskentelystä nauttimista)

Oppijälähtöisyys

kirjoittamisen opetuksen suuntauksia

Tekstien
tuottamistaitojen
pedagogiikka

osaat eritellä, arvioida ja tukea tekstien tuottamistaidon (prosessi + tekstilajitietoisuus) kehittymistä monimediaisissa oppimisympäristöissä

osaat eritellä, arvioida ja tukea kielitietoisuuden kehittymistä

Kielitietoisuuden
pedagogiikka

formalistinen ja funktionaalinen lähestymistapa kielen opetukseen

ymmärrät suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineen ja -sisältöjen merkityksen oppijan identiteetin, kehityksen ja hyvinvoinnin näkökulmasta ja osaat hyödyntää oppijoiden omia tekstimaisemia heidän toimijuutensa tukemiseksi

Oman tekstien tulkitsemisosaamisen arviointi

Arviointi: [Luennot-sivustolta](#)

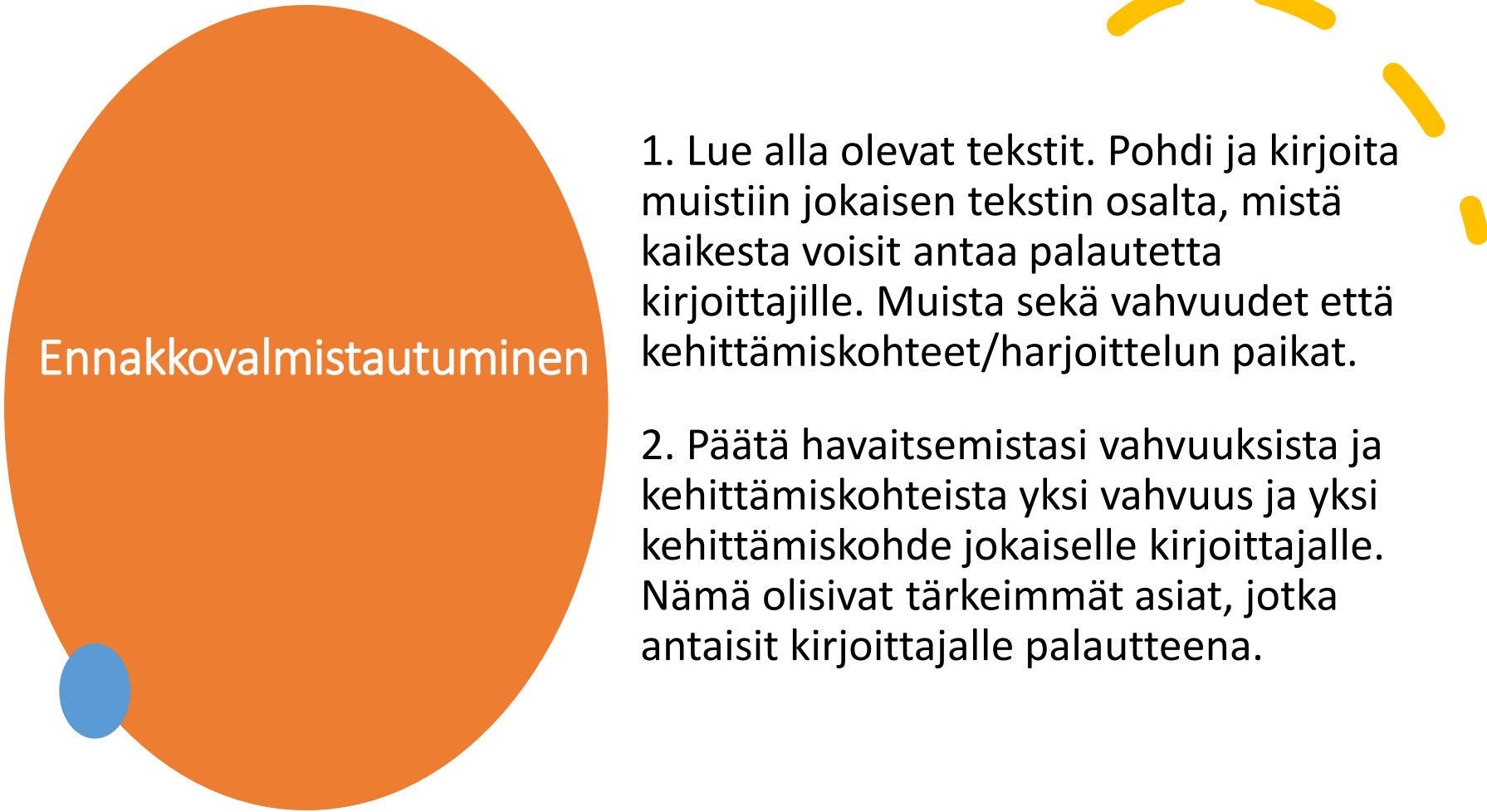
Ennakkotehtävä:

- 1) Analysoi ja tulkitse oheinen teksti. Käytä hyödyksesi kaikkea aiemmin tekstien analyysistä ja tulkinnasta oppimaasi.
- 2) Miksi tämän tekstin tulkinnassa tarvitaan kriittistä lukutaitoa? Perustele vastauksesi mahdollisimman monipuolisesti.

Suosittu vaikuttajapariskunta on kuollut karmeassa onnettomuudessa – seuraajat järkyttyivät: "Täysi shokki"

Kaksikko ajoi vuoristossa, kun kuolemaan johtanut onnettomuus sattui.

Ennakkovalmistautuminen

1. Lue alla olevat tekstit. Pohdi ja kirjoita muistiin jokaisen tekstin osalta, mistä kaikesta voisit antaa palautetta kirjoittajille. Muista sekä vahvuudet että kehittämiskohteet/harjoittelun paikat.
2. Päätä havaitsemistasi vahvuuksista ja kehittämiskohteista yksi vahvuus ja yksi kehittämiskohde jokaiselle kirjoittajalle. Nämä olisivat tärkeimmät asiat, jotka antaisit kirjoittajalle palautteena.

Mihin kiinnittää huomiota ja missä kirjoittamistaidon tai -prosessin vaiheessa?

(Koottu Mirja Tarnaselta)

- Tehtävänannon noudattaminen
 - tehtävänannon mukainen tekstilaji ja raja
- Sisältö / kirjoittajan ajatukset
 - sisällön ymmärrettävyys, relevanttius, johdonmukaisuus, tekstilajin vaatimat piirteet, esim. perustelujen kattavuus
- Jäsentely/rakenne/käsittely
 - tekstin rakenne (kappalejako), sidosteisuus ja tarkoituksenmukaisuus
 - otsikon sopivuus
- Kieli
 - sanojen taivutus, lauserakenteiden käyttö, viittaukset, sanaston käyttö (osuvuus, tarkkuus, laajuus), fraasit ja idiomit
- Tilanteeseen sopivuus ja tyyli
 - kirjoittajan ääni ja sen viestivyyt
 - myös tekstilajikohtainen tyyli, esimerkiksi muodollisuus- ja kohteliaisuusasteen osoittaminen
- Kielenhuolto/oikeinkirjoitus/konventiot
 - mm. oikeinkirjoitus, asettelu ja käsiala

Miten annan palautetta? Hyvä tekstipalaute on

(Esim. Straub 2000; Hattie & Timperley 2007; Kauppinen & Hankala 2015)

- kriteeriperusteista
- vuorovaikutteista
- tilannesidonnaista
- oikea-aikaista
- johdonmukaista
- konkreettista ja havainnollista: paikantaa toimivat ja ongelmakohdat
- ohjaa oppilasta pohtimaan kirjoittamistaan
- ”sopivan mittaista”: liiallisuus uuvuttaa, liiallinen lyhyys lannistaa
- kannustavaa ja kehitysehdotuksia esittävää (kuitenkin pelkkä kehu epämotivoi)
- monta versiota samasta tekstistä, panostus kirjoitusprosessin eri vaiheisiin
- liikkeelle kokonaisuudesta → kohti tarkempia yksityiskohtia

Pienryhmissä

- Parit 1 ja 2 Korvatunturi pulassa
 - Parit 3 ja 4 Kumma
 - Parit 5 ja 6 Doctor Who ja Känni Slitheen
-
- Vertailkaa, mihin edellä esitettyihin arviointikriteereihin huomionne kiinnittyi eniten. Minkä arviointi oli helppoa ja minkä vaikeaa?
 - Keskustelkaa valitsemistanne vahvuuksista ja kehittämisen paikoista. Päätäkää, mikä olisi yhteinen palautteenne (yksi vahvuus ja yksi kehittämiskohde) ja miten havainnollistaisitte kirjoittajalle palautteenne.

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

Arvioinnin kohde

Kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaiseminen sekä tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan tai mielipiteitään. Oppilas osaa ohjatusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Oppilas osaa ohjatusti tuottaa tekstejä, joissa hän ilmaisee kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ymmärrettävästi. Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Oppilas osaa tuottaa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Oppilas osaa tuottaa monipuolisesti ja sujuvasti kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ilmaisevia tekstejä. Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

Arvioinnin kohde

Tekstilajien hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.

TII ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

Arvioinnin kohde

Kirjoitustaidon kehittyminen ja kirjoitetun kielen hallinta

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

Arvosana

Osaamisen kuvaus

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 5

Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä yhtenäisiä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisussa on paljon puheenvaraisuutta.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 7

Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida tekstinsä, muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 8

Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.

Osaamisen kuvaus
arvosanalle 9

Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla ja hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

Palautteen rakenne – ”palautegenre”

Arviointi

- Palaute sovituista piirteistä
- Annetun arvosanan perustelu
- Minkä tasoiseksi arvioin tekstisi?

Lukijapalaute

- Lukijakokemuksen kuvaus
- Sisältöön liittyvät kommentit
- Miten minä lukijana koin tekstisi?

Valmentaminen

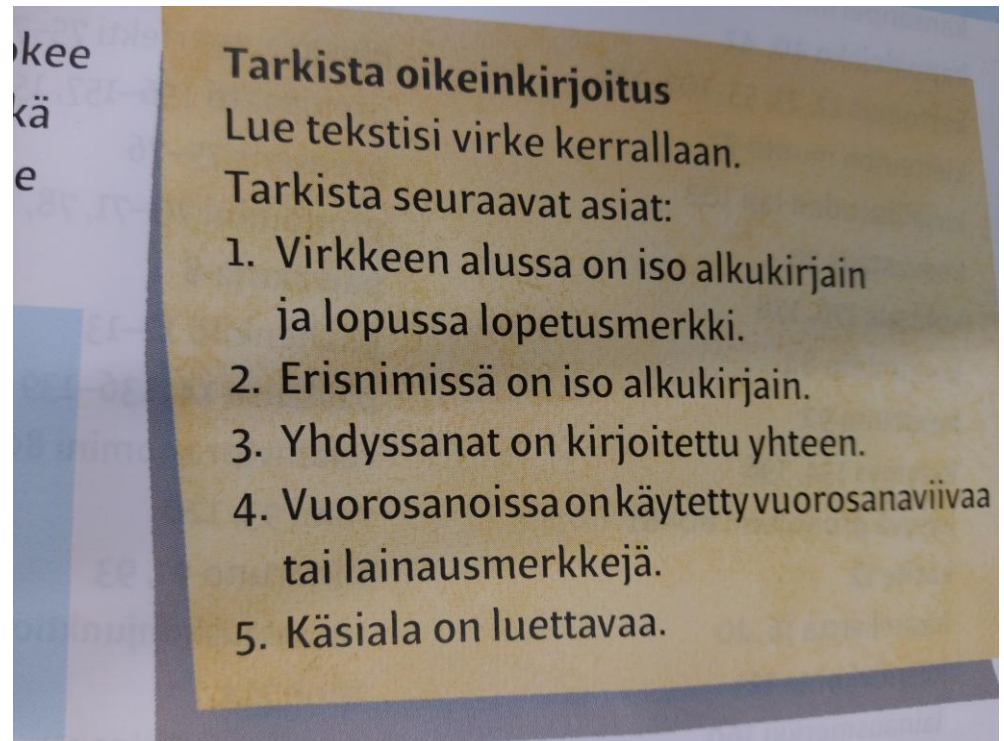
- Ehdotukset seuraavaa kertaa varten
- Mihin sinun kannattaisi keskittyä taitojesi kehittämisen kannalta?

Smith 1997

Kertomuksesta ja oikeinkirjoituksen tarkistuksesta

5. luokkalaisille (Kipinä 5, s. 125, s. 185)

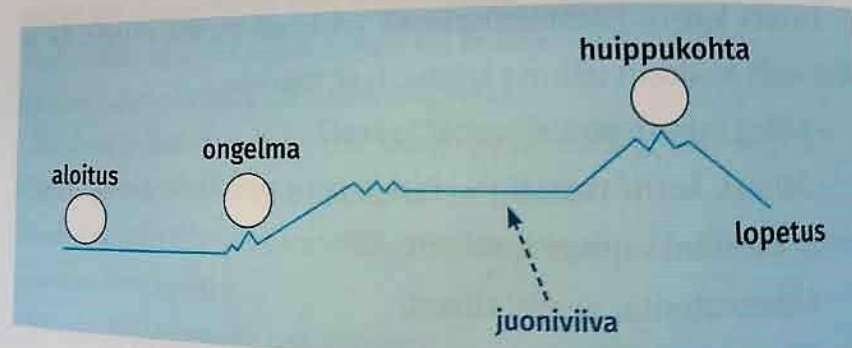
- ”Kertomus on tekstilaji, jossa toiminta ja tapahtumat ovat pääosassa. Kertomuksessa on tavallisesti alkutilanne, keskikohta, käännekohta ja loppuratkaisu. Joskus kertomuksessa voi olla myös sanoma tai opetus.”

Sadun rakenne 3. luokkalaisille

Sadun juoni

Tapahtumat muodostavat sadun juonen. **Juonen** avulla kerrotaan tarina alusta loppuun. Alussa esitellään **henkilöt, tapahtumapaikka** ja jokin **ongelma**. Ongelma yritetään ratkaista. Saduissa ratkaisua yritetään usein kolme kertaa. Lopuksi ongelma ratkeaa ja satu päättyy yleensä onnellisesti. Sadussa voi olla **opetus**.

Opettajien ja opettajaopiskelijoiden (N=27) antamien arvosanojen jakaumat

(Kauppinen & Hankala 2013)

	Ei numeroa	4- – 4½	5 – 5½	6- – 6½	7- – 7½	8- – 8½	9- – 9½	10- – 10
Doctor Who	1	1	6	16	3			
Kumma				1	24	2		
Autiosaari					8	16	3	
Korvatunturi						1	12	14

Kirjoittamistehtävän piirrekuvaus

Tavoitetekstilajiin tutustuttaessa tai kirjoittamista suunniteltaessa laaditaan kuvaus siitä, mitä kirjoitustehtävältä odotetaan. Lomakkeeseen kuvataan oppilaiden iän ja tavoitetason mukainen määrä piirteitä, joihin arvioinnissa kiinnitetään huomiota.

Tavoitetekstilaji _____

Opettajan arvio piirteiden toteutumisesta tekstissä

Tekstilajille ominaiset rakenneosat (kappaleet, kuvat, luvut, tekstinosat ym.)

- ☐ kiitettävästi
- ☐ hyvin
- ☐ välttävästi
- ☐ ei merkkejä tavoitetekstilajista

Tekstilajille ominaiset lausetyypit ja esitystapa (persoonaa, aikamuoto, tapaluokka, kerrontaratkaisu, virkkeiden pituus, vaihtelevuus tai tarkoituksenmukainen toistuvuus, suhde lukijaan)

- ☐ kiitettävästi
- ☐ hyvin
- ☐ välttävästi
- ☐ ei merkkejä tavoitetekstilajista

Esitustavan johdonmukaisuus ja seurattavuus (asioiden esittämisjärjestys, asioiden välisten yhteyksien osoittaminen)

- ☐ kiitettävää
- ☐ hyvää
- ☐ välttävää
- ☐ viesti ei välity

Sanasto, ilmaisu

Sanat yksinkertaisia ja merkitykseltään ylimalkaisia (esim. mennä, kenttä)

Sanat tarkoituksenmukaisia ja merkitystä täsmentäviä (esim. pyöräillä, jalkapallokenttä)

Sanat osuvia, ehkä omintakeisia (esim. viuhkoa, ruohotatami)

- ☐ kiitettävästi
- ☐ hyvin
- ☐ välttävästi
- ☐ ei merkkejä tavoitetekstilajista

Valmiita
arviointimalleja
löytyy
oppikirjoista.

Kirjoittajan omien ajatusten
kuuleminen? Mitä ajattelen
tekstistä? Mikä siinä on
parasta? Mihin tarvitsisin
apua?